

DOLAZIMO KONAČNO I DO PUTINA !

Odlajući gotovo u nedogled prilog o Putinu tek nedavno mi je palo na pamet da istriške o njemu i njegovoj politici sakupljam već najmanje godinu dana. Zapravo i više – prvi istrižak, iz beogradskog tjednika "Vreme", ima datum 29. rujna prošle godine. Iako sam, odlučivši se konačno pisati i o ovoj temi, namjeravao početi s hrvatskim tiskom, sortiranje materijala me je uvjerilo da "Vreme" ipak ima prednost po "starosti" podataka.

Počet ćemo, dakle s razmatranjem napisa, pod srpsko-hrvatskim naslovom "Povratak u budućnost" (preuzetim iz kultne filmske SF-trilogije Roberta Zemeckisa), koji potpisuje Andrej Ivanji (sin ili mlađi srodnik nekad poznatog bračnog para vojvođanskih intelektualaca Ildi i Ivana Ivanji?). U Ivanjijevom napisu posebno je važan jedan citat, koji neće razumjeti oni – vjerojatno ipak rijetki – koji ne znaju da je bivši KGB-ovac Putin (koji je, ako ništa drugo, politički vrlo "jak igrač") preuzeo vlast nakon što je alkoholičar Boris Jelcin [1](#) naslijedio na čelu SSSR-a simpatičnog smušenjaka Mihaila Gorbačova

[2](#), koji je, sa svojim nebulozama tipa "perestrojka" i "glasnost", jednu svjetsku velesilu, koja se već počela politički reformirati, rasturio doslovno preko noći.

Ivanji, dakle, kaže: "Rusi nisu zaboravili u kakvom je haosu bila zemlja posle raspada Sovjetskog Saveza, u kakvoj se bedi živelo pred kraj mandata Borisa Jeljcina" (vidi prvu fusnotu!) "Od 2000. do 2010. godine privredna snaga Rusije je porasla za okruglo 60 odsto, prosečna mesečna primanja su se sa 81 popela na 614 dolara. Procenat stanovništva koje živi ispod granice siromaštva opalo je sa 29 na 13 odsto. Uz to je zemlji bačenoj na kolena posle

hladnog rata Putin pružio osećanje ponosa da je ponovo postala velesila. 'Slabi dobijaju batine', rekao je jednom Putin, a to Rusiji više nikada ne sme da se dogodi..."

Ovo, međutim, nije Ivanjijeva proizvoljna procjena – prema podacima koje u svojim mjesečnim biltenima o značajnim knjigama nudi ugledna francuska izdavačka kuća Gallimard, još je početkom 80-ih godina ugledni američki i ekonomist John Kenneth Galbraith, otac bivšeg američkog veleposlanika u Hrvatskoj, a 30-ih godina prošlog stoljeća bliski suradnik Johna Maynarda Keynesa, s kojim je na gotovo čudesan način suzbio ekonomsku krizu u SAD (da bi već od 1947. godine Milton Friedman i njegovi Chicago Boys započeli neokapitalističku kontraofenzivu, koja je u međuvremenu prerasla u pravi tsunami, koji danas ruši sve pred sobom), izjavio: "Svakodnevno u Moskvi susrećem ljude koji su zadovoljni svojim standardom i uopće svojim životom".

Prelazak na dostupne hrvatske tiskovine bio je prava katastrofa. Nemušti prilog u "Večernjem listu" iz prvog tjedna prosinca prošle godine, pod naslovom "U Sibiru 150% za cara", prepoznatljivo "nit' smrdi nit' miriše" (kao, uostalom, i ogromna većina privatiziranih tiskovina u Hrvatskoj). Ova oštra ocjena još je primjerenija za drugi prilog iz istog "Večernjaka", pod naslovom "Putinu se sprema Arapsko proljeće?" – ovdje je, zanemarujući škrti i nebulozni tekst, zanimljivija slika koja zauzima pola stranice, na kojoj dvojica policajaca (ili ih možda u Rusiji još uvijek nazivaju "milicionerima" – bilo kako bilo, na isto im dođe!) vode nekakvu dugokosu spodobu nalik na zombije iz filmova Georgea Romera ili Sama Raimija, a izraz lica starijeg policajca kao da oslikava njegove misli – "jesam li mogao pametnije urediti svoj život nego da se bakćem s ovakvom bagrom?" [3](#)

Upravo zbog ovakvog svojevrsnog "work in progress" pristupa zadanoj temi, koji podrazumijeva nadopune ili preinake teksta "u hodu", ovdje ćemo se, nakon iščitavanja nekoliko razočaravajuće površnih analiza načina, u hrvatskom tisku, na koji Putin koristi Medvedova (po političkoj smušenosti sličnoga Gorbačovu) u svojoj lukavoj (da ne ispadne da je potpisnik ovih redova nekakav Putinov fan) i mudroj političkoj igri, vratiti ćemo se, u odnosu na kronološki slijed citata kojem smo do sada bili vjerni, par godina (!) unatrag i vidjeti kako talijanski novinar Alberto Ronchey vidi taj odnos u članku iz veljače 2008, naslovljenom "Vladimir Putin e il suo doppio" (kako vidimo, naslov potencira temu dvojnika). Polazeći od nedvojbene činjenice da je bezlični Medvedev pristao na ulogu Putinove marionete (ne ukazuje li Putinovo vješto žongliranje s ove dvije funkcije na besmislenost ovakve razdiobe vlasti – kakvu, uostalom, nema čak ni SAD?!), Ronchey naziva Putina "voždom", što je direktna aluzija na Miloševića kao miljenika ruskih političara³. Ova je usporedba ipak promašena zato jer je "Slobo" rasturio postojeću državu da bi je pretvorio u "veliku Srbiju", u kojoj bi on bio neupitni gospodar (uspio je stvoriti jedino prošireni "beogradski pašaluk"), dok je Putin, sposoban "operativac" (KGB) u bivšem SSSR-u, na zapanjujući način od krhotina nekadašnje velesile, koju su gotovo preko noći "razvalili" njegovi šepRTLjavi prethodnici Gorbačov [4](#) i Jelcin, uspjeo sačuvati barem Rusiju

kao respektabilnu svjetsku silu.

Idemo dalje, za iste pare - na red, naime dolaze prilozima iz austrijskog "Profila" i njemačkog "Spiegela"! U "Profilu" je za rusku politiku zadužena Tessa Szyskowitz, očigledno slavenskog podrijetla. U ovom uglednom bečkom tjedniku od 3. listopada, u članku pod neprevedivim naslovom "Crème de la Kreml", Tessa odmah na početku Putinovu lukavu političku igru sa svojim "adlatusom" Medvedovom i njegov povratak na položaj najjačega čovjeka u zemlji najavljuje naslovom kulturnog filma "Batman returns". U nastavku ona političku situaciju u zemlji sažima u šest točaka - u prva dva podnaslova "Popularnost mu opada" i "Sukob elita", nismo naišli na ništa što bi bilo vrijedno citirati. Treći podnaslov "Opadanje cijene plina", počinje rečenicom: "Boljitak Rusije ovisi isključivo o cijeni plina", a u posljednjem odjeljku podnaslova autorica dodaje: "Treba naglasiti da ruska privreda ni u jednom drugom sektoru nije dovoljno konkurentna".

Sljedeće poglavlje zove se "Bijeg kapitala", u kojem je zadnji odjeljak posebno vrijedan citiranja: "Rusija je doduše privlačno tržište za poslovno okruženje, ali je 'putinizam' stvorio ozbiljan strukturalni problem. Privatno vlasništvo prevladava i u Rusiji, ali nema dovoljno stranog ulaganja, jer se zemlja doživljava kao nedemokratska i stoga nesigurna za ulaganje. Naime, u prvoj polovici 2011. godine iz Rusije je 'isteklo' oko 31 milijardu Eura". Slijedi još jedan tržišni "bijeg" – u točki 5 radi se, naime, o tzv. "odljevu mozгова" (poglavlje je i naslovljeno uobičajenom engleskom sintagmom "brain drain"), a autorica ovdje navodi zanimljiv podatak kako dva recentna ruska dobitnika Nobelove nagrade za fiziku, Andre Geim i Konstantin Novoselov, danas žive na Zapadu – jedan u Nizozemskoj, drugi u Engleskoj.

Iako pred sobom imam još nekoliko istražaka iz "Profila" i "Spiegela" o ovoj temi (ima ih i drugih, ali bi ih trebalo predugo tražiti – osim toga, toliko relevantnih podataka jednostavno bi "pojeli" ovaj članak, pa ne bi bilo mjesta ni za što drugo), završit ćemo sa citatima iz prvog ovogodišnjeg "Spiegela", koji potpisuju Christian Neef i Matthias Schepp. Autori opisuju kako je Putin došao u sukob i s uglednim ekonomistom, 52-godišnjim Aleksejem Kudrinom, sinom tipičnoga boljševičkog oficira u SSSR-u – Kudrowa je 2010. ugledni ekonomski časopis "Euromoney" proglasio "najboljim ministrom financija" na svijetu". Dobro, vremena su se ipak promijenila, i sami autori priznaju da Kudrinu nije (barem za sad – a za razliku od nekih drugih, što ćemo uskoro vidjeti!) "pofalila dlaka s glave" – ovdje u prvi plan izbija "nekaj čist drugoga". Neef i Schepp citiraju publicista i književnika Viktora Jerofejeva, koji je lucidno zamijetio da su netom nakon raspada SSSR-a "na ulicama Moskve demonstrirali ljudi koje je najviše pogodio nagli prijelaz na tržišnu privredu, a koji su na svojoj koži osjetili da im nekad 'pristojne' plaće odjednom više nisu dostatne za preživljavanje".

Na promjenu ekonomsko-političke paradigme ne ukazuje u "Spiegelovom" članku Jerofejev, već jedan drugi analitičar, Valerij Solovej, ugledni profesor na moskovskom Državnom institutu za međunarodne odnose. On najprije upozorava na to da je "moskovska elita" u međuvremenu "prevladala ravnodušnost i strah od režima", pa navodi podatke Lewada instituta, po kojem su 8% današnjih demonstranata u Rusiji poduzetnici (malo preširok pojam), 17% su menadžeri ili drugi rukovoditelji u firmama, a čak 46% su "stručnjaci raznovrsnog profila": PC-eksperi, PR-voditelji, liječnici, inženjeri... (Ovom popisu svakako treba pridodati drogirane huligane i uopće nafiksane psihotične ovisnike o zapadnome mentalitetu /prisjetimo se slike iz "Večernjaka" i fusnote [3](#) !/, kakvih u bivšem SSSR-u uopće nije bilo, raznorazne blogger i sličnu "bratiju"!)

Ovim smo završili s ionako prevelikim brojem citata, pa nećemo iskoristiti ni dostupan nam napis Tesse Szyszkowitz iz "Profila" od 5. prosinca 2011, kao ni članak koji je Schepp u jednom recentnijem "Spiegelu" napisao zajedno s Anne Seith. Oba se članka bave naporima koje poduzima londonski biznismen Bill Browder da bi rasvijetlio mučko ubojstvo svog prijatelja, ruskog odvjetnika Sergeja Magnickog. A zašto se time ovdje nećemo baviti?

Prije svega, nedvojbeno da nama preko hrvatskih medija jedva poznati Magnicki nije jedina žrtva Putinove političke represije. Vjerojatno je najpoznatija ona ubijena ruska novinarka (kojoj uvijek zaboravim ime i prezime), a posebno zapadni mediji prate slučaj mladog poduzetnika Hodorovskog, koji već godinama bez presude čami u ruskom zatvoru. Zašto onda ne pisati o tome? Jednostavno zato jer to – kako bi rekao Dragoš Kalajić –"otvara jednu novu zgradu", tj. kontekst jednog novog osvrta. Nedvojbeno je, naime, da je Putin, kao bivši KGB-ovac odobrio i neke zločine nad svojim neistomišljenicima. Namjeravani članak bi, međutim, uspoređivao takve dokazane zločine sa sljedećim pokazateljima: kako je Zapad (čiji nekompetentni Haški sud upravo nesuvislo "palamudi" s navodnim prekomjernim granatiranjem" [4](#) Knina) mogao, primjerice, dozvoliti da dvoje prestrašenih staraca, diktator Ceaucescu i njegova supruga, budu nekažnjeno ustrijeljeni pokraj puta kao bijesna paščad; kako je mogao dozvoliti da njegov bivši prijatelj, okrutni diktator Ghadafi, bude smaknut na način pobješnjelih tatarskih hordi, samo zato jer su se time konačno domogli njegove nafte (ovo okrutno ubojstvo okrutnog satrapa zgranulo je sve humane ljude – u rasponu od čitatelja "Spiegela" Klausa P. Schikorskog do novinara "Zadarskog lista" Marija Padelina), kako je moguće da se na afganistanski teritorij tako "nepažljivo" bacaju bombe, da su jednom pomele svadbenu povorku, a nedavno je, u raciji na talibane, bombama usmrćeno osam žena, od toga dvoje djece!! ltd, itd...

1) U američkom TV-filmu "Spinning Boris", prikazanom na HRT-u pred desetak godina, tri

mlada američka "spin doktora" dobivaju anonimni poziv iz Rusije da kreiraju kampanju za Borisa Jelcina. Uzračnoj luci ih dočekuje mladi čovjek opakog izgleda i odmah im kaže: "Vidite, do jučer sam prodavao jaja na moskovskoj pijaci, a sad" (pokazuje na namrgođene tipove iza sebe) "imam tijelohranitelja od kojih mogu sastaviti nogometnu momčad. Samo da se opet ne vrati komunizam – onda smo svi naj..."

2) Gorbačov je čovjek koga bi možda svatko poželio za susjeda, ali način na koji je preko noći "razvalio" jednu velesilu čini ga vjerojatno najnesposobnijim vladarom u ljudskoj povijesti. To me podsjeća na jednu izvrsnu TV-emisiju o Oktobarskoj revoluciji, u kojoj je jedan ruski povjesničar tvrdio da je Kerenski, političar koji je bio najzaslužniji za rušenje carske vlasti, a koji je bio i omiljen u narodu, učinio kardinalnu grešku kad je prepustio vodstvo otpora Lenjinu, koji je izigrao političke suradnike, preuzeo vlast i u uveo "revolucionarni teror". Razmišljajući koga bi mogao uzeti za primjer tako lošeg političara, nasmijao se i rekao: "Znate, u usporedbi s Kerenskim, Bush Jr se doima kao politički genij!" Primjer nesposobnog političara je mogao naći mnogo bliže – u Gorbačovu!

3) Od fusnote s "ljuberima" ćemo odustati zbog nedovoljno podataka. Možda taj fenomen zaslužuje poseban ogled – recimo, jedan kraći u "Zadarskom listu"!

4) Vjerojatno ne postoji nitko stariji od 20-ak godina tko nikad nije – u kinu ili na televiziji – gledao kulturni film "Zameo ih vjetar". Kako tijekom života donosi nove asocijacije, kad sam pred par godina opet gledao film na TV, gledajući scene u kojima Scarlett O'Hara njeguje ranjenike u bolnici u južnjačkom gradu Atlanti, koji razaraju topovi sjevernjačke vojske, ubijajući na tisuće bespomoćnih civila, odjednom mi je sinulo: "Gle, pa SAD, ta jedina preostala svjetska velesila, nastala je kao rezultat prekomjernoga granatiranja!" Inače, u Američkom građanskom ratu poginulo je više Amerikanaca nego u oba svjetska rata zajedno. I nikad nitko nije tražio "topničke dnevnike"!